

Streszczenie rozprawy doktorskiej
napisanej pod kierunkiem naukowym prof.dr hab. inż. Zbigniewa Ścibiorka
„Przeciwdziałanie patologiom społecznym na obszarach przygranicznych z Federacją
Rosyjską w kontekście bezpieczeństwa publicznego”

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę zależności między występowaniem patologii społecznych a bezpieczeństwem publicznym mieszkańców terenów przygranicznych z Federacją Rosyjską. Jest to nowe spojrzenie na kwestie patologii społecznych, ponieważ żadne z dotychczasowych opracowań nie dotyczy społeczności żyjących na obszarach graniczących z Obwodem Kaliningradzkim, w bezpośrednim sąsiedztwie militarnej potęgi Federacji Rosyjskiej. Dlatego też praca daje inne, nowe spojrzenie na kwestie patologii społecznych w kontekście bezpieczeństwa publicznego.

Głównym celem badań przedstawionych w rozprawie było opracowanie wskazówek dla programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym ukierunkowanych na poprawę działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego mieszkańców rejonów przygranicznych z Federacją Rosyjską. By móc uzyskać satysfakcjonującą wiedzę określono główny problem badawczy, który został wyrażony pytaniem: ***Jakie działania mają wpływ na przeciwdziałanie patologiom społecznym, występującym na obszarach przygranicznych z Federacją Rosyjską, w kontekście bezpieczeństwa publicznego?***

Przy rozwiązywaniu głównego problemu badawczego przyjęto następujące problemy szczegółowe:

Jakie patologie społeczne występują na obszarach przygranicznych z Federacją Rosyjską?

Czy bliska obecność militarna Federacji Rosyjskiej wpływa na występowanie patologii społecznych?

Czy występujące w rejonach przygranicznych patologie społeczne mają związek z przestępczością?

Czy istnieje współzależność pomiędzy występującymi na tym obszarze patologiami społecznymi a bezpieczeństwem publicznym mieszkańców?

Jakie działania profilaktyczne wpływają na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w powiatach przygranicznych z Federacją Rosyjską?

Osiągnięcie zakładanego w pracy celu było możliwe dzięki przeprowadzeniu przeglądu literatury oraz badań empirycznych. W pierwszym etapie określono metody

(sondaż diagnostyczny, analiza dokumentów), techniki (ankieta autorska, wywiad częściowo skategoryzowany) i narzędzia badawcze (kwestionariusz ankiety i wywiadu). W drugim etapie zadania naukowego główny wysiłek skierowano na opracowanie kwestionariusza ankiety. Przed przystąpieniem do trzeciego etapu badań właściwych, sondażu diagnostycznego, przeprowadzone zostały badania pilotażowe. Wyniki tych badań pozwoliły autorowi na zweryfikowanie sposobu prowadzenia badań oraz weryfikację przygotowanego kwestionariusza ankiety. Realizując badania jakościowe wykorzystano walory wywiadu częściowo skategoryzowanego. Wywiady przeprowadzono z respondentami zajmującymi się zawodowo problematyką zapobiegania patologiom społecznym oraz zapewnieniem i ochroną bezpieczeństwa. W celu zweryfikowania narzędzia badawczego i upewnienia się, że są w nim poruszone wszystkie zagadnienia, niezbędne dla osiągnięcia określonego celu, z ekspertami przeprowadzono konsultacje. Były one niezbędne dla ostatecznej oceny poszczególnych pytań, pomogły uzupełnić zakres i rodzaj zadawanych pytań oraz pozwoliły na ustalenie respondentów, którzy powinni uczestniczyć w badaniu.

Przyjęty proces badawczy służył osiągnięciu celu pracy oraz testował zależności opisane następującymi hipotezami:

- 1. Na terenie obszarów przygranicznych z Federacją Rosyjską występują patologie społeczne o specyficznej dla regionu etiologii.***
- 2. Obecność militarna Federacji Rosyjskiej skutkuje w powiatach przygranicznych łatwością wejścia w posiadanie m.in. broni oraz materiałów wybuchowych dla celów przestępczych.***
- 3. Występujące na terenie powiatów przygranicznych z Federacją Rosyjską patologie społeczne mają wpływ na zachowania przestępcze .***
- 4. Patologie społeczne występujące na obszarach przygranicznych z Federacją Rosyjską wpływają na subiektywne poczucie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców.***
- 5. Prowadzone działania profilaktyczne i edukacyjne korzystnie wpływają na ograniczanie występowania patologii społecznych oraz na poczucie bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców obszarów przygranicznych z Federacją Rosyjską.***

Osiągnięciu celu rozprawy podporządkowany został dobór obiektu badawczego. Badaniami zostali objęci respondenci – mieszkańcy terenów przygranicznych z Federacją Rosyjską oraz eksperci zajmujący się na co dzień problematyką patologii społecznych oraz bezpieczeństwem publicznym. Obszar objęty badaniami znajduje się w najbardziej na wschód

wysuniętym rejonie województwa warmińsko-mazurskiego. Do przeprowadzenia badań wybrano dwa powiaty: olecki i gołdapski, chociaż populację respondentów w badaniach jakościowych wzbogacili także przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Braniewie, Placówki Straży Granicznej w Kętrzynie oraz Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego z Olsztyna.

Badania zostały przeprowadzone w okresie od czerwca do września 2019 roku.

Praca składa się z sześciurozdziałów. Pierwszy rozdział dotyczy kwestii metodologicznych, kolejne dwa przedstawiają wyniki systematycznego przeglądu literatury z zakresu patologii społecznych oraz bezpieczeństwa publicznego. Rozdział czwarty poświęcony jest charakterystyce obszarów przygranicznych z Federacją Rosyjską, natomiast piąty i szósty zawierają wyniki badań empirycznych oraz wskazówki istotne przy tworzeniu programów profilaktycznych. Zakończenie pracy stanowią wnioski sformułowane w toku badań empirycznych oraz przeglądu literatury, a także zalecenia dla optymalnego sposobu zminimalizowania rozwoju lub co najmniej ograniczania skali zjawisk uznanych za niekorzystne i dolegliwe społecznie do akceptowanych norm. Uzupełnienie pracy stanowi bibliografia, wykaz aktów prawnych, tabel, wykresów, rysunków oraz załączniki w postaci kwestionariusza ankiety, kwestionariusza wywiadu wykorzystanych w badaniach empirycznych.

Olecko, 30.04.2020